

Evidencijski broj / Article ID: 19992845
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

str.
49

Nives Opačić

*Kod nas postoji
veliki strah od
hrvatskog jezika*

KAKO SMO OLAKO SMAKNULI RADNIKA I ZAŠTO SE JEZIK NE ČUVA MILITARISTIČKI

Tako je odjednom u jeziku osvanuo djelatnik. A da su znali što je prije bio djelatnik, ne bi tako olako smaknuli radnika. Imate kod Ante Kovačića u romanu "U registraturi" rečenicu: "Bijaše djelatnik, a otac, mati i ja smo se svečano odjenuli, pa su nas ljudi začuđeno gledali." Djelatnik je bio radni dan. Vidim u tome uskogrudnu pojavu ljudi koji ništa ne razumiju. Apsolutno nisam militaristički nastrojena, a na taj način se jezik i ne čuva. Površna ispravljanja mi idu na živce i mislim da to obično rade uskogrudni ljudi

PROFESORICA I UGLEDNA HRVATSKA JEZIKOSLOVKA VEĆ VIŠE OD 20 GODINA REDOVITO ISPISUJE KOLUMNNE I ESEJE O RIJEČIMA I POJAVAMA U ČASOPISU VIJENAC, ALI NI NA KOJI NAČIN NE SPADA U LJUDE KOJE SMATRAMO, ILI KOJI SE S PONOŠOM SMATRAJU, JEZIČNIM ČISTUNCIMA I INSPEKTORIMA. AUTORICA JE NIZA KNJIGA JEZIČNIH SAVJETA, KOLUMNNI I ESEJA

Nives Opačić

Kod nas je prisutan strah od hrvatskog jezika, jer neki misle da su mnoge riječi srpske, a nisu

“TAJ STRAH SE OČITUJE I U NASTAVCIMA RIJEČI. RECIMO, PRODAVAČ. A SAD SU ODJEDNOM SVI PRODAVATELJI. DAKLE, NEĆEMO – AČ, NEGO -TELJ. ALI, TO NIJE ISTO. PRODAVATELJ STE VI AKO PRODAJETE SVOJ AUTO, A PRODAVAČ JE ČOVJEK KOJI RADI U TRGOVINI I PRODAJE STVARI. SUPTILNOSTI U JEZIKU SVE VIŠE NEDOSTAJE

BORIS ŠČITAR

IŠUP. To je šifra kojom ugledna hrvatska jezikoslovka Nives Opačić objašnjava uobičajenu razinu govora i govorenja u hrvatskoj politici. Iz šupljeg u prazno. A kad stvari postanu složenije, onda promijeni kraticu u IŠUPIN. Iz šupljeg u prazno i natrag. Našli smo se u ugodnom ambijentu zagrebačkog kafića “Mr. Fogg”. Jest strano ime, ali je barem riječ o književnom liku. Međutim, profesorica Opačić, koja već više od dvadeset godina redovito piše kolumne o riječima i raznim pojavama u listu Vijenac, ionako ni na koji način ne spada u ljude koje smatramo, ili koji čak sami sebe s ponosom smatraju, jezičnim čistuncima i inspektorima. Autorica je niza knjiga jezičnih savjeta, a eseje o riječima (i ne samo o riječima) piše već 23 godine u Vijencu, listu Matice hrvatske. U njima piše o riječima, dubinski istražujući njihova značenja, ali i o pojavama iza i oko jezika. Samo što smo sjeli na razgovor, nad glavama su nam u brišućem letu protutnjali borbeni avioni. Baš su nas umirili.

Jeste li se ikada u svojim kolumnama pozabavili riječju rat?

Rat nisam obrađivala kao riječ. Onda kad je kod nas bio rat, vjerojatno nisam željela ljude još više uznemirivati. Ali na red nije došao ni mir.

A što biste ovako ad hoc rekli o ratu?

U Europi su zaista u sve kraćim i kraćim intervalima izbijali ratovi. Nakon Prvog svjetskog rata ostali su repovi, pa je već nakon dvadesetak godina izbio drugi. No, mi govorimo samo o svjetskim ratovima. A gdje su oni lokalni za koje znamo i ne znamo? Ono što je malo dalje od nas obično nas se ne tiče, a sad je upravo Ukrajina pokazala da više nema blizog i dalekog. Nažalost, sada je sve dohvatljivo.

I vi ste ratno dijete.

Da, rođena sam u prosincu 1944. u Vukovaru i prvim vlakom koji je mogao proći po mene su došle baka i teta, iz očeve obitelji, i odvezle su me u Zagreb. Tako da sam u Zagrebu i prohodala i progovorila. U Vukovaru su moji roditelji bili samo na službi. Majka je bila liječnica u vukovarskoj bolnici, a otac veterinar na onoj istoj pustari gdje se danas nalazi ratni muzej u spomen na sve strahote iz našega zadnjeg rata. Do osme godine bila sam u Zagrebu kod bake, djeda i

škole Lisinski, u kojoj sam pohađala klavir kod Stele Raukar, ali znala sam da od moga klavira neće biti ništa.

Jezik i glazba su, uostalom, vrlo bliski.

Ja sam s glazbom doživjela puno čuda u životu. Bila sam vrlo aktivna i u Muzičkoj omladini, koju je tada vodio Branko Molan. Ništa mi nije bilo teško, nositi karte, plakate ili instrumente muzičarima koji su išli po školama, pa i harfu ako treba. Imam iz tog vremena spomenar u koji sam skupljala i potpise pjevača, svirača, dirigenata, plesača. Imam tako i Šostakovičev i Karajanov potpis.

Bili ste u Dubrovniku na Karajanovom nastupu s Berlinskom filharmonijom?

Ne, srela sam ga na Gornjem gradu kad je došao u Zagreb angažirati zbor Opere HNK za Borisa Godunova u Salzburgu. Svake sam večeri bila u kazalištu s permanentnom ulaznicom za galeriju. Neskromno je reći, ali mislim da sam s te strane dobro upućena. I bilo mi je žao kada ja Zagrebačka filharmonija ovih dana skrtнула s programa Četvrtu simfoniju Čajkovskog. Jer on je bio ukrajinskoga podrijetla, prezimena Čajka.

Što mislite o prijedlogu, koji svako malo iskrsne, da se Muzička akademija preimenuje u Glazbenu akademiju?

Sve najgore. To ne može biti isto, odnosno, riječ ima i svoju zvučnu vrijednost. Ako za nekoga tko je muzikalan kažete da je glazben, niste rekli ništa. Zašto muziku istjerati kad je ušla u sve europske jezike, pa nisu je Srbi izmislili (smijeh).

A glazbovanje umjesto muziciranja?

Ma, glupost. Tako se samo postiže kontraefekt, jer se ljudi nečemu što je ozbiljno počnu smijati. Uostalom, Muzička akademija i Hrvatski glazbeni zavod bili su dugogodišnji dobri sustanari u zgradi na čijem pročelju piše Arti musices.

Možete li reći par riječi o velikom čovjeku hrvatskog jezika Igoru Mandiću koji nas je upravo napustio?

Kao vrlo mlada, još studentica, odlazila sam na tribine Književnog petka, gdje je i on nastupao, ali sam od njega zazirala jer sam ga se bojala. Njegova vehemencija i apodiktičnost bila je strana mojoj naravi. Ali kapa mu dolje, jer je apsolutno bio čovjek koji je znao i nije se bojao. Zadržao je svoj stil od početka do kraja, i onda kada su ga prihvaćali, i kada su ga osporavali. Čovjek koji je pročitao i napisao tolike knjige, koji je cijeli život samo to radio, podsjeća me na djelo njemačke književnice Christe Wolf "Lesen und schreiben". Čitati i pisati ne znači samo informirati se nego i formirati se. Razumjeti. On je razumio.

Evo pred nama su novine i na naslovnici jedan dijalog između naših političara. Što kažete na to?

Prostaštvo.

Bi li to mediji trebali sakriti, popraviti?

Ne mogu to mediji sakriti jer oni od toga žive, njima je to u interesu. Kvazipitanja koja postavljaju naši novinari često uopće nisu pitanja nego podjarivanja, poticanja na svađu. Političari se pak drže kao oni koji sve znaju bez ikakve sumnje. A upravo od sumnje počinje svaka želja za znanjem. ●